

ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

УДК: 330.341.1

Волощенко К.О., студентка 4 курсу
факультету економіки і права
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Проблеми розвитку виробничого потенціалу загострюються в умовах ринкових відносин, оскільки посилюється вплив матеріально-технічних, інноваційних факторів економічного зростання. Ринкові економічні відносини підвищують вимоги до рівня управління формуванням і ефективним використанням конкурентоспроможного виробничого потенціалу. Тому вирішення проблем з підвищення рівня виробничого потенціалу на вітчизняних підприємствах є актуальним і обумовлює тему дослідження.

Метою роботи є обґрунтування наявності проблем з підвищення виробничого потенціалу на вітчизняних підприємствах та пошук шляхів щодо їх усунення.

Виробничий потенціал підприємства представляє собою систему елементів пов'язаних між собою, які виконують певні функції у процесі забезпечення випуску продукції та досягнення інших цілей розвитку підприємства [1].

Розвиток виробничого потенціалу підприємств залежить від: рівня інноваційного прогресу у галузі, положення кон'юнктури ринку та нестабільних зовнішніх факторів. Внаслідок впливу даних факторів у системі виробничого потенціалу відбуваються зміни, які обумовлюють якісні та кількісні зміни техніко-економічних характеристик підприємства.

На сьогоднішній день для багатьох українських промислових підприємств питання виробничого потенціалу є найвразливішим. Така ситуація складається насамперед через те, що майже на всіх державних підприємствах, а також багатьох приватних виробничі потужності не відповідають вимогам часу. Негативна тенденція, що виникла відносно відновлення основних виробничих засобів на промислових

підприємствах, пов'язана першочергово із відсутністю необхідного фінансування, тому що інвестиції в основний капітал є найважливішим фактором прогресивних структурних зрушень, а саме інноваційного прогресу на підприємствах, завдяки яким відбувається як оновлення виробничого потенціалу загалом, так і зміни у структурі виробничого процесу загалом.

Так за даними державної служби статистики України у продовж останніх років суми грошових інвестицій для впровадження інновацій скорочуються, що обумовлює зменшення кількості підприємств, які модернізують свої підприємства. Інформацію, яку надає дане джерело на сьогоднішній день відносно об'єму витрат на інноваційну діяльність та уточнення що до їх виникнення представлено у табл. 1 [2].

Таблиця 1

Джерела фінансування інноваційної діяльності

Рік	Загальна сума витрат, млн.грн.	У тому числі за рахунок коштів			
		Власних	державного бюджету	іноземних інвесторів	інші джерела
2010	8045,5	4775,2	87,0	2411,4	771,9
2011	14333,9	7585,6	149,2	56,9	6542,2
2012	11480,6	7335,9	224,3	994,8	2925,6
2013	9562,6	6973,4	24,7	1253,2	1311,3
2014	7695,9	6540,3	344,1	138,7	672,8

У 2014р. для здійснення інновацій 1206 підприємств витратили 7,7 млрд.грн., з них за рахунок власних коштів 84,98%, за рахунок держбюджету 4,47%, за рахунок іноземних інвесторів 1,80% та 8,74% за рахунок інших джерел. Понад дві третини яких – на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, 15,9% – на здійснення науково-дослідних розробок (далі – НДР) власними силами, 6,9% – на придбання результатів НДР у інших підприємств (організацій), 0,6% – на придбання інших зовнішніх знань (нових технологій) та 10,1% – на навчання та підготовку персоналу для розробки та запровадження нових або значно вдосконалених продуктів та процесів, діяльність щодо

ринкового запровадження інновацій та інші роботи, пов'язані зі створенням та впровадженням інновацій (інші витрати) [2].

Проте і надалі гострою залишається проблема щодо інвестування розвитку виробництва, технічного переоснащення і реконструкції підприємств. Поглиблення інвестиційної кризи негативно впливає на розвиток виробництва на всіх підприємствах. Цей процес вимагає ефективного державного управління, спрямованого на стимулювання інвестиційної діяльності. Державне управління інвестиційною діяльністю включає розробку стратегічних цілей і завдань щодо інвестування, оподаткування і впровадження пільг для пріоритетних напрямків інвестування, кредитування, норми амортизації. Так, держава використовуючи різні стимули щодо вкладання інвестицій у ті чи інші підприємства буде сприяти нарощенню виробничого потенціалу.

Для активізації інвестиційної діяльності необхідно створити пільговий податковий режим для інвесторів, що вкладають фінансові ресурси у підприємницькі структури, діяльність яких відповідає заданим пріоритетам, створити стимули для збільшення надходжень вітчизняних та зарубіжних інвестицій, що дозволить підвищити виробничий потенціал.

Одним з джерел самоінвестування є отримання кредитів. Але державна кредитна політика, що проводиться сьогодні, ніяк не може сприяти покращенню виробничого потенціалу на підприємствах. Головною причиною цього є ситуація, що більше ніж 90% кредитів банків – короткострокові, які можуть бути використані тільки на подолання тимчасових труднощів у роботі підприємства, але аж ніяк не на переобладнання виробництва. Кредитування має ряд недоліків, основними з яких є високі процентні ставки сплати за кредит; складність порядку прийняття рішень про надання кредиту, короткі терміни надання кредиту.

Досить низький рівень виробничого потенціалу на вітчизняних підприємствах також залежить від здатності реагувати на зміну параметрів вхідної сировини і матеріалів, на зміну конструкторсько-технологічних характеристик продукції й обсягів її виробництва. Разом з

тим можливості виробничого потенціалу залежать від здатності його елементів до саморозвитку, від рухливості зав'язків між ними, нарешті, від реакції на зовнішні впливи [3].

Для нарощення виробничого потенціалу та стримування небажаних тенденції держава повинна змінювати податкові ставки та структуру податків. Але на даний час система оподаткування в Україні неефективна. Це стало одним із найвагоміших факторів впливу на зниження ефективності використання виробничого потенціалу на підприємства.

Необхідно відмітити, що формуючи систему оподаткування, держава шляхом зміни маси податкових надходжень, зміни форм оподаткування та податкових ставок, тарифів, звільнення від оподаткування окремих галузей виробництва, сприяє зростанню або спаду господарської активності, розвитку пріоритетних галузей економіки. Існуюча система оподаткування не сприяє збільшенню обсягів виробництва. Отже треба здійснювати полегшення податкового тиску із врахуванням світового досвіду організації податкової системи, перш за все, це стосується вибору ставок оподаткування.

На теперішній час актуальною проблемою є відсутність резерву підвищення виробничого потенціалу за рахунок внутрішньодержавної фінансово-бюджетної системи, де є постійний дефіцит бюджету, та побудова, взаємозв'язок і формування взаємовідносин між центральними і місцевими бюджетами для забезпечення їх державного регулювання. Так, постійний дефіцит бюджету спричиняє відсутність грантів для підприємств [4].

Також не мало важливим є резерв підвищення виробничого потенціалу за рахунок виконання вимог угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, де у 10 главі йдеться про політику у сфері промисловості та підприємництва. За його умовами сторони розвивають та зміцнюють співробітництво з питань політики у сфері промисловості та підприємництва і таким чином покращують умови для підприємницької діяльності для всіх суб'єктів господарювання з особливою увагою до малих та середніх підприємств (МСП). Поглиблене

співробітництво має покращити адміністративну структуру та нормативно-правову базу для українських і європейських суб'єктів господарювання та повинно ґрунтуватися на політиці ЄС щодо розвитку малого і середнього підприємництва та промисловості [5].

Ці умови у першу чергу дадуть змогу впорядкувати спрощену систему оподаткування для малих підприємств та сприятимуть розвитку інноваційного підприємництва. Розвиток інноваційного підприємництва є однією з важливих конкурентних переваг країн ЄС. Як демонструє європейська практика, використання цієї переваги потребує спеціальних заходів державної політики. Адаптація вітчизняної системи підтримки до європейської моделі дасть можливість розраховувати на партнерську участь у реалізації європейських програм науково-технологічного та інноваційного розвитку, що для вітчизняних підприємств є головною метою для покращення виробничої діяльності.

Таким чином, можна зробити висновок, що в Україні вирішення проблем з підвищення виробничого потенціалу є дуже важливим питанням, і усі напрямки з його покращення залежать від самого державного управління і скрутного положення в країні. На думку автора, головними напрямками підвищення виробничого потенціалу є послаблення податкового тиску, що дасть змогу для ефективного інвестування, спрощення програми кредитування для розвитку підприємств і подальший розвиток у співпраці із Європейським Союзом.

Література

1. Касьянова Н.В. Потенціал підприємства: формування та використання / Н.В. Касьянова, Д.В. Солоха, В.В. Морєва, О.В. Белякова, О. Б. Балакай. – К.: "Центр учбової літератури", 2013. – 248 с.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством / В.О. Василенко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/60/4246.html>

4. Хопчан В.М. Організаційно-економічні методи формування та нарощення виробничого потенціалу економічних суб'єктів господарювання / В.М. Хопчан // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1243>

5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page

Науковий керівник,
ст. викладач

Запащук Л. В.

Опубліковано в авторській редакції